GULDBORGSUND

VERSION 2.0 - 2019

HANDLEGUIDE

BEREDSKAB TIL HÅNDTERING AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

INDHOLD

INDLEDNING 4

BAGGRUND 5

DEFINITIONER PÅ OG BEGREBER I SAGER
OM VOLD, PSYKISK VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB
PÅ BØRN OG UNGE 6

HANDLEGUIDE 8
Hvis mistanke mod
en eller begge forældre / stedforældre 10
andre i barnets netværk 11
en ansat 12
et andet barn / ung 13

MULIGE TEGN OG REAKTIONER
BØRN OG UNGE MED HANDICAP
BØRN, DER IKKE TRIVES, ER SÆRLIG UDSAT 15
Mulige tegn og reaktioner på seksuelle overgreb
Psykiske tegn 16
Fysiske tegn 17
Sociale og adfærdsmæssige tegn 18
Mulige tegn og reaktioner på vold 19

EN VERDEN BAG SKÆRMEN 20

FOREBYGGELSE 22

KONTAKTER 24

HVAD SKER DER, NÅR BØRN OG FAMILIE
MODTAGER EN UNDERRETNING? 26

ANKESTYRELSEN 27

BILAG 28

HANDLEGUIDES - NOTATARK 30

INDLEDNING

Guldborgsund Kommunes sammenhængende børne- og ungepolitik har et mål om at fremme en forebyggende og rettidig indsats over for børn og unge. Denne beredskabsplan til håndtering af vold og seksuelle overgreb skal medvirke til at skabe en sammenhæng, så den forebyggende og rettidige indsats kan fungere og lykkes i praksis.

Vold og seksuelle overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som voksne og fagpersoner har vi ansvaret for og pligten til at beskytte dem samt bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Det kommunale beredskab består af en handleguide, som beskriver, hvordan vi som ledere og medarbejdere ansat i kommunen skal handle, når der opstår en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb. Beredskabet består desuden af et koordinerende team bestående af tværfaglige kompetencer, der kan samles i særligt komplicerede overgrebssager, som kræver stor koordinering og planlægning mellem enheder og sektorer.

Denne beredskabsplan er inddelt således, at du kan finde en præcis handleguide til, hvad du som henholdsvis medarbejder og leder skal foretage dig, hvis du er bekymret, har en mistanke eller har en konkret viden om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb. Har du brug for rådgivning, kan du kontakte det koordinerende team, som har en særlig viden om overgreb. Er du frivillig eller borger og har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for overgreb, skal du underrette kommunen. Med beredskabet er det Guldborgsund Kommunes ambition og ønske, at alle professionelle, der har med børn og unge at gøre, får de bedste forudsætninger for at forebygge, opspore og handle på mistanke og viden om overgreb.

Beredskabet er udarbejdet i et tværfagligt samarbejde med deltagelse fra bl.a. skoler, dagtilbud, Børns Sundhed & Trivsel, Pædagogisk Forebyggelse og Indsats (PFI), Psykologisk Pædagogisk Center (PPC) og myndigheden. Beredskabet bygger i vid udstrækning på Socialstyrelsens Videnscenter, SISO, og deres vejledningskoncept samt eksisterende beredskaber og andre kommuners beredskaber suppleret og opdateret med relevant viden.

Beredskabet er dynamisk og vil blive opdateret løbende.

Bagerst i beredskabet er den relevante lovgivning som bilag samt kontaktoplysninger på side 24.

BAGGRUND

> ***Det seksuelle overgreb rykker hele tiden ved barnets forsøg på at forstå verden. Det seksuelle overgreb kan ske, fordi barnet ikke er i stand til at skelne mellem den voksnes omsorg og det seksuelle overgreb, fordi denne skelnen er noget, barnet lærer af den voksne. Det vil sige, at barnet ikke kan beskytte sig mod seksuelle overgreb, da det endnu ikke ved, hvad der sker.***
>
> (Katrine Zeuthen, lektor i psykologi, Københavns Universitet, 2006)

Som supplement til dette skriftlige beredskab er udarbejdet en elektronisk platform, "GBS Handleguide".

Du finder den her:

gbshandleguide.dk

Det kommunale beredskab er en del af den lovgivning, som Folketinget har vedtaget, der kaldes 'Overgrebspakken', hvis overordnede formål er at forebygge og stoppe overgreb mod børn og unge.

Overgrebspakken består af et lovgivningsmæssigt initiativ og en række initiativer, der er samlet under fire hovedtemaer:

1. **Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb.**
2. **Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes.**
3. **Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt.**
4. **Der skal fokuseres på den forebyggende og tværfaglige indsats.**

Under hvert tema hører en række lovændringer; herunder et krav om, at alle kommuner skal have et skriftligt dokumenteret beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge, jf. Servicelovens § 19, stk. 4.

Det kommunale beredskab skal medvirke til:

- **at fagpersoner får den tilstrækkelige viden til at reagere.**
- **at fagpersoner bliver bedre til at forebygge, opspore og håndtere sager, hvor børn og unge udsættes for vold og seksuelle overgreb.**
- **at fagpersoner arbejder tværfagligt og tværsektorielt i håndtering af sagerne.**
- **at fagpersoner bliver i stand til at iværksætte en faglig kvalificeret indsats.**

Beredskabet formidler således viden om forebyggelse, tegn og reaktioner og beskriver konkrete handleveje, så Guldborgsund Kommunes medarbejdere og ledere kender til egne roller og ansvar og ved, hvordan bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb, skal håndteres.

Beredskabet skal bidrage til åbenhed og dialog om vold og seksuelle overgreb og dermed skabe grundlag for at arbejde med forebyggelse af overgreb i Guldborgsund Kommunes tilbud til børn og unge.

DEFINITIONER PÅ OG BEGREBER I SAGER OM VOLD, PSYKISK VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB PÅ BØRN OG UNGE

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgreb er det nødvendigt, at vi har en fælles forståelse af disse begreber.

HVAD ER VOLD?

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet krænker en anden persons integritet, skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn/en ung, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.
(KILDE: SOCIALSTYRELSEN)

Lovgivning: *Straffeloven §§ 244-246 og Forældreansvarsloven § 2, stk. 2.*

HVAD ER PSYKISK VOLD?

Psykisk vold i opvæksten kan have lige så alvorlige konsekvenser som fysisk vold. Psykisk vold er, når man bliver ydmyget, hånet, talt meget grimt til, truet eller nedgjort eller bliver afstraffet og låst inde på et værelse. Psykisk vold følger altid med, når børn udsættes for fysisk vold, eller når børn oplever fysisk vold i deres familie (fx vold mellem forældre). Man er udsat for psykisk vold, når man skal tilpasse sin egen adfærd til en anden persons krav og forventninger på en måde, hvor man skal overskride sine egne grænser. Den psykiske vold er en form for vold, der ikke ved første øjekast er synlig.

Barnet eller den unge har været udsat for psykisk vold, hvis han/hun har oplevet at:

- blive truet med vold
- blive forfulgt, råbt af, konstant kritiseret, kontrolleret eller blive isoleret fra andre mennesker
- blive nedgjort eller ydmyget, mens andre var til stede
- få ødelagt ting eller at blive straffet
- blive udsat for verbal vold/trusler, fx truet med at blive smidt ud hjemmefra, at blive mishandlet, at blive slået ihjel eller at blive truet med, at et kæledyr vil blive mishandlet/slået ihjel
- få smadret møbler, kastet med ting, sparket døre ind, revet tøj i stykker

Når børn og unge dag efter dag bliver udsat for psykisk vold, kan det have konsekvenser ind i voksenlivet. Disse børn og unge er ikke alene disponeret for psykiske lidelser som depression og angst, men der er også overhængende fare for, at de tager mønstret med sig videre. Derfor er det vigtigt at få brudt tavsheden om den psykiske vold.
(KILDE: SFI)

HVAD ER ET SEKSUELT OVERGREB?

Der er tale om et seksuelt overgreb, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke kan forstå rækkevidden af samt udviklingsmæssigt ikke er parat til og derfor ikke kan give tilladelse til og/eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale eller retslige normer.
(KILDE: SISO, 2014 OG KEMPE, 1978)

Incest indebærer seksuelle forhold mellem biologisk beslægtede personer i nedadstigende linje eller mellem søskende. Stedforældre og andre med omsorgsfunktion sidestilles i den forbindelse med biologiske forældre.

Seksuelle overgreb er karakteriseret ved:

- Den voksne udnytter et barns tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral

Den strafferetslige definition af seksuelle overgreb findes i straffelovens kapitel 23 og 24, som omhandler forbrydelser i familieforhold og seksualforbrydelser.

Følgende kategorier af handlinger er strafbare:

- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning eller omsorgsgivende familie i nedadstigende linje. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab
- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje mellem søskende
- Voldtægt
- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år - dog 18 år, hvis barnet/den unge er betroet til undervisning/opdragelse
- Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år
- Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/film på eksempelvis de sociale og digitale medier osv. af person under 18 år

Lovgivning: *Straffeloven §§ 210, 216, 219, 222- 226, 232, 234, 235 og Forældreansvarsloven § 2, stk. 2.*

HANDLEGUIDE

Alle, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år, er omfattet af den skærpede underretningspligt jf. Servicelovens § 153.

Som medarbejder i Guldborgsund Kommune har du således pligt til at handle, hvis du får mistanke om overgreb mod børn eller unge. Men hvad gør man helt konkret som medarbejder eller leder? Og hvad gør kommunen, som i denne sammenhæng skal forstås som Center for Familie & Forebyggelse og Ungeenheden, der har myndighedsansvaret i forhold til sager vedrørende overgreb mod børn og unge.

Nedenfor er beskrevet handleveje, når du som medarbejder eller leder har en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung har oplevet eller er udsat i forhold til vold eller seksuelle overgreb. Graden af viden vil have betydning for, hvordan man skal agere, når man får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge.

1. BEKYMRING

En bekymring er en diffus oplevelse af, at et barn er i mistrivsel. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge i en periode og eventuelt samtale med forældrene, medmindre bekymringerne går på, hvorvidt forældrene begår overgreb mod barnet/den unge. Det er ikke sikkert, at observationerne og samtalerne med forældrene om barnets/den unges trivsel fører til nærmere afklaring af barnets problematik. Disse sager skal drøftes og følges af nærmeste leder og eventuelt drøftes anonymt med en sagsbehandler i myndigheden. Såfremt barnets/den unges mistrivsel fortsætter eller forværres, skal der sendes underretning til **underretning@guldborgsund.dk**. Husk, at underretning skal sendes via sikker mail eller via www.borger.dk.

2. MISTANKE

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken kan bygge på nærmere observation af barnets/den unges adfærd og signaler, barnets/den unges egne udsagn eller oplysninger, man har modtaget på anden vis om hændelser, der giver anledning til mistanke.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med nærmeste leder, og der skal udarbejdes en underretning, som sendes til **underretning@guldborgsund.dk**. Husk, at underretning skal sendes via sikker mail eller via www.borger.dk.

3. VIDEN

Viden handler om de situationer, hvor man ved, at et barn/en ung har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt. Denne viden kan komme fra barnet/den unge selv, fra vidner til episoden eller som tilståelse fra den person, der har udsat barnet/den unge for overgrebet.

Som medarbejder skal man drøfte sin viden med nærmeste leder, og der skal udarbejdes en underretning, som sendes til **underretning@guldborgsund.dk**. Husk, at underretning skal sendes via sikker mail eller via www.borger.dk.

Hvis en voksen tages "på fersk gerning" i vold eller seksuelt overgreb, skal politiet straks kontaktes, og underretningsproceduren skal derefter følges.

I den elektroniske "GBS Handleguide" finder du en "step-by-step"-guide til, hvad du skal gøre i en given situation og hvem, du skal kontakte.

Du finder handleguiden her:

gbshandleguide.dk

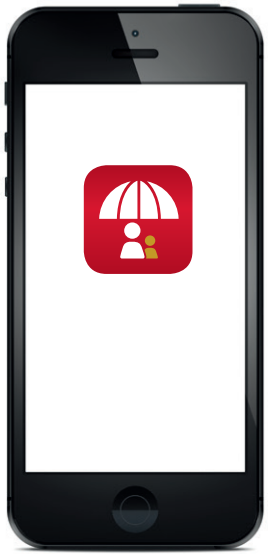

MÅ MAN TALE MED BARNET/DEN UNGE?

Som fagperson kan man blive i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om vold og seksuelle overgreb mod et barn/en ung. Hvor meget må man tale med barnet/den unge? Kommer man til at ødelægge den politimæssige efterforskning?

Man må gerne lytte til og stille forståelsesspørgsmål eller afklarende spørgsmål til barnet/den unge. Hvis der senere skal udarbejdes en underretning eller foretages politianmeldelse, vil samtalen med barnet/den unge indgå som et af elementerne i den beskrivelse, som fagpersonen skal videregive.

Afhøring af barnet/den unge er politiets opgave. Detaljerede spørgsmål om hændelsen, omfang, tidspunkt for overgrebene osv. er spørgsmål, som politiet stiller i forbindelse med afhøringen af barnet/den unge.

Eksempel på spørgsmål man kan stille til barnets udsagn.

En 10-årig pige fortæller sin klasselærer:

Pigen: ***Jeg kan ikke li' at være alene hjemme med min far. Han piller ved mig.***

Klasselæreren: ***Du siger din far piller ved dig, hvordan piller?***

Pigen: ***Han rører ved min tissekone. Han kommer ind på mit værelse om aftenen, når jeg er gået i seng. Han stikker hånden ind under dynen og rører ved min tissekone.***

Klasselæreren: ***Det er godt, at du har fortalt det til mig. Jeg vil hjælpe dig, for voksne må ikke røre ved børns tissekoner på den måde.***

Klasselæreren orienterer skolelederen om samtalen. Skolelederen sender en underretning til kommunen uden at orientere forældrene om underretningen.

1 HVIS MISTANKE MOD EN ELLER BEGGE FORÆLDRE / STEDFORÆLDRE

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Tal IKKE med forældrene eller stedforældrene om mistanken
- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra din medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du **IKKE** er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Tal IKKE med forældrene. I dette tilfælde skal de ikke orienteres om, at der er sendt en underretning til kommunen
- Støt din medarbejder, eventuelt via supervision, i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

2 HVIS MISTANKE MOD ANDRE I BARNETS/DEN UNGES NETVÆRK

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra denne medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du **IKKE** er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Tal IKKE med forældrene. I dette tilfælde skal de ikke orienteres om, at der er sendt en underretning til kommunen
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

3 HVIS MISTANKE MOD EN ANSAT

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder
- Er det forældrene, som kommer til dig med en bekymring eller en mistanke om et seksuelt overgreb eller vold mod deres barn, kan du bede forældrene om at skrive deres samtaler med barnet ned
- Du skal ikke involvere den kollega, som mistanken er rettet imod
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Tag kontakt til din nærmeste chef eller til det koordinerende team, se side 25.
- Informér det pågældende barns forældre. Orienteringen skal koordineres med politiet samt Børn & Familie (for børn/unge 0 – 14 år) eller Ungeenheden (for unge 15 - 17 år).
- Da der er tale om en personalesag, skal du (i samarbejde med chefen og HR) vurdere, om og hvornår det er relevant at orientere øvrige ansatte, forældregruppe, bestyrelse mv.
- Der er **skærpet tavshedspligt** om den pågældende medarbejder og sagen i øvrigt
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed
- Vær opmærksom på behovet for støtte og omsorg til de involverede personer: Barnet og dets forældre, den ansatte, som viden eller mistanke er rettet mod og de øvrige ansatte, børn og forældre

4 HVIS MISTANKE MOD ANDET BARN / UNG

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt, og undlad at tolke på disse oplysninger
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra denne medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du **IKKE** er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du i samarbejde med Myndigheden koordinere, hvornår begge børns forældre indkaldes og/eller orienteres om hændelsen. Det skal gerne ske samme dag
- Ved samtalen med forældrene skal du orientere om, at der skal sendes en underretning på hvert af børnene, så de kan få den relevante støtte og hjælp
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i Myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

MULIGE TEGN OG REAKTIONER

Vold og seksuelle overgreb er kun én blandt mange mulige årsager til, at børn og unge udviser tegn på mistrivsel eller afvigende adfærd. Samtidig viser nogle børn, der udsættes for seksuelle overgreb, meget diffuse eller slet ingen ydre tegn på, at de er blevet krænket. Mistrivsel må altid ses i en helhed og i forhold til de andre præmisser i barnets eller den unges liv. Gennemgår forældrene en skilsmisse? Har barnet en storebror i teenagealderen, som kunne have overført sit seksuelle fokus til sin lillebror eller -søster?

Der findes ingen facitliste, man kan bruge til at gennemskue vold og seksuelle overgreb. I stedet kan man sørge for at vide noget om, hvilke psykologiske og sociale konsekvenser overgreb har for ofret – og på den måde blive bedre til at vurdere en mistanke.

BØRN OG UNGE MED HANDICAP

Børn og unge med handicap er en bred betegnelse for en uhomogen gruppe af børn og unge.
Betegnelsen spænder fra børn og unge, der har en mindre funktionsnedsættelse, og som klarer sig med enkle former for støtte, til børn og unge, der har indgribende funktionsnedsættelser og behov for alternativ kommunikation, hjælpemidler, særlig tilrettelagt pleje og omfattende støtte.

Barnets/den unges handicap kan udgøre en særlig faglig udfordring, når det gælder opsporing af overgreb.
Måske har barnet/den unge vanskeligt ved at kommunikere med omverdenen, og fagpersoner kan have vanskeligt ved at tolke adfærd, tegn og reaktioner. De kan være i tvivl om, hvorvidt en bekymrende adfærd skal tilskrives barnets/den unges handicap eller det faktum, at barnet/den unge har været udsat for overgreb. Det har stor betydning, at man som fagperson kender barnets/den unges handicap og dermed mulighed for at kommunikere.
(KILDE: SFI, 2007 OG SISO, 2014)

BØRN OG UNGE, DER IKKE TRIVES, ER SÆRLIG UDSAT

Vi ved fra forskningen, at børn og unge, der mistrives, er særligt udsatte for overgreb.
Børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, har en vanskelig livssituation sammenlignet med de fleste andre børn og ung. Størstedelen er vokset op i brudte familier med omsorgssvigt, forældres misbrugsproblemer, og de har oplevet flere skoleskift. Børnene/de unge har for en stor dels vedkommende været udsat for vold eller været vidne til vold i hjemmet. Disse vilkår er samtidig faktorer, der øger risikoen for seksuelle overgreb.

MULIGE TEGN OG REAKTIONER PÅ SEKSUELLE OVERGREB

PSYKISKE TEGN

SMÅBØRN	MELLEMSTORE BØRN	TEENAGERE
• Humørsvingninger • Tristhed • Angst • Uforklarlig gråd, skrigeture • Mareridt, bange for at falde i søvn • Udviser ligegyldighed, robot-lignende adfærd • Ensomhedsfølelse • Isolation • Reagerer ikke på opfordring på kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal • Mistillid til voksne • Utryg tilknytning • Dissociation • Ukritisk i kontakten til andre • Koncentrationsbesvær/motorisk uro	Mellemstore børn vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn. *Herudover:* • Lav selvfølelse • Magtesløshed • Apati • Skyldfølelse • Skamfølelse • Begyndende depression • Indadvendthed • Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)	Teenagere vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn. *Herudover:* • Depression • Mistillid til andre • Manglende identitetsfølelse • Forvirring omkring kønsidentitet • Forøget skyld- og skamfølelse

I den elektroniske "GBS Handleguide" finder du en "seksuel adfærdsguide", der kan bruges, hvis du er i tvivl om, hvordan du skal tackle, eller hvor bekymret du skal være over den adfærd, barnet eller den unge udviser.
Du finder handleguiden her: gbshandleguide.dk

FYSISKE TEGN

SMÅBØRN	MELLEMSTORE BØRN	TEENAGERE
• Rødmen, irritation omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning • Smerte, kløe, udslæt omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning • Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning • Blærebetændelse, skedekatar • Blod i underbukserne • Har svært ved at side stille • Mave- og fordøjelsesvanskeligheder • Klager over utilpashed • Stopper ting/objekter op i skede- og endetarmsåbning • Ufrivillig vandladning, ufrivillig afføring • Revner i mundvige, sår i munden • Pådragelse af seksuelt overført sygdomme • Synkebesvær, ubehag ift. bestemte fødevarer • Usædvanlig kropslugt (sæd) • Følger ikke normal vækstkurve	Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn. *Herudover:* • Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine m.m. • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne	Teenagere vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn. *Herudover:* • Tidlig seksuel aktivitet • Tidlig graviditet og abort • Forsøg på at tilbageholde/skjule fysisk udvikling

SOCIALE OG ADFÆRDSMÆSSIGE TEGN

SMÅBØRN	MELLEMSTORE BØRN	TEENAGERE
• Ændring i adfærd • Seksualiseret adfærd • Overdreven/tvangspræget onani • Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau • Koncentrationsvanskeligheder fx ved leg og samvær med andre • Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres • Regredierende adfærd, babysporg • Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide • Hyperaktivitet • Frustration og vrede • Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder • Umotiveret gråd • Tavshed • Påførelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop	Mellemstore børn vil udvise de samme sociale og adfærdsmæssige tegn og symptomer som småbørn. *Herudover:* • Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration • Udvise voksen seksuel adfærd, gå forførende, flirtende • Påfaldende påklædning • Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed ift. egen krop og i relation til omgivelserne • Begyndende selvdestruktiv adfærd • Tab af kompetencer • Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå seksuelle overgreb eller afsløring heraf • Mobning • Begyndende selvmordstanker	Teenagere vil udvise de samme sociale og adfærdsmæssige symptomer som småbørn og mellemstore børn. *Herudover:* • Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker og -forsøg • Spiseforstyrrelser • Alkohol og stofmisbrug • Udviser pseudomodenhed • Hemmelighedsfuld, skamfuld • Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning

MULIGE TEGN OG REAKTIONER PÅ VOLD

FYSISKE TEGN	PSYKISKE TEGN	SOCIALE OG ADFÆRDS-MÆSSIGE TEGN
• Mærker efter slag • Brændmærker • Sår på kroppen • Mærker efter kvælningsforsøg • Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud • Symptomer på "shaken baby syndrome" • Hyppige skadestuebesøg • Psykosomatiske klager • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Søvnvanskeligheder	• Tristhed • Indadvendthed • Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes • Isolation • Utryg tilknytning • Mistillid til voksne • Dissociation • Lav selvfølelse • Hjælpeløshed, magtesløshed • Skyldfølelse, skamfølelse • Begyndende depression • Manglende identitetsfølelse • Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsriver sig for hurtigt • Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)	• Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre • Leg med fx dukker, hvor vold illustreres • Vanskeligheder med impulskontrol • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Udadreagerende, aggressiv adfærd • Følelse af frustration og vrede • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Angst • Selvdestruktiv og selvskadende adfærd • Udvikling af beskyttelsesstrategi-er for at undgå vold eller afsløring heraf • Overtilpassethed • Vanskeligheder med at regulere følelser

EN VERDEN BAG SKÆRMEN

Børn og unge lever en stor del af deres liv online på diverse digitale medier. Internettet og smartphones udgør med chatrum, computerspil, app's og sociale medier et mødested med uanede muligheder for at møde nye mennesker og knytte nye venskaber.

Desværre udgør denne virtuelle verden også potentielle mødesteder for voksne med seksuelle interesser i børn og unge. Den særlige, og ikke mindst ansigtsløse, kontaktform på sociale medier gør det muligt for disse voksne at få kontakt med børn og unge med henblik på efterfølgende at misbruge dem seksuelt.

Der skelnes mellem to typer af grooming. Den ene er med sine direkte og tydelige opfordringer letgenkendelig, mens den anden med søde ord og manipulation kommer snigende.

It-relaterede seksuelle overgreb kan gå særlig hurtigt, hvis den voksne er i kontakt med et barn eller en ung i en sårbar tilstand - fx hvis barnet/den unge har været i en konflikt eller det tumler med andre følelsesmæssige problemer.
Et trist og følelsesmæssigt påvirket barn/ung kan være et let mål; Specielt hvis barnet/den unge surfer efter trøst og omsorg. De fleste teenagere falder inden for denne kategori i ny og næ, og dermed er overgreb ikke begrænset af sociologiske forhold, men handler om følelsesmæssig kapital på et pågældende tidspunkt.

Hvis man har mistanke om, at et barn/ung er blevet udsat for en groomer, kan man søge råd og vejledning hos blandt andre Det Kriminalpræventive Råd, Red Barnet eller Børns Vilkår.

Ved bekymring, mistanke eller viden om seksuelle overgreb følges Guldborgsund Kommunes handleguide.

Myndigheden kan kontaktes i forbindelse med akutte sager (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år) eller på **underretning@guldborgsund.dk**.
Se evt. mere under kontaktoplysninger på side 24.

TYPISKE FASER I DEN LANGSOMME OG SNIGENDE GROOMINGPROCES:

1. Den kontaktskabende fase: Krænkeren udvælger et offer
2. Opbygning af venskabet: Krænkeren finder frem til fælles interesse som grundlag for venskab
3. Risikovurderinger: Krænkeren sørger for at spille rollen som en sød og hjælpsom person
4. Den eneste ene: Krænkeren understreger, hvor meget det fælles venskab betyder, og hvor meget der er at miste, hvis de ikke holder sammen
5. Det seksuelle tema introduceres: Krænkeren begynder at spørge til offerets seksuelle interesser og erfaringer
6. Det seksuelle overgreb: Krænkeren arrangerer et møde, hvor det seksuelle overgreb kan ske uden at andre ved det.
7. Fastholdelse af hemmeligheden: Krænkeren fortæller, at det er deres private hemmelighed, og at ofret selv har været ansvarlig for, at det udviklede sig så langt

www.redbarnet.dk

DU KAN FINDE MERE INFORMATION HER:

www. sikkerchat.dk - www.bornsvilkar.dk - www.børneportalen.dk

GROOMING

På engelsk anvendes begrebet grooming om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist opbygger en relation. En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet eller den unge for et seksuelt overgreb. Manipulationen og den gradvise nedbrydning af barnets grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

IT-relaterede seksuelle overgreb betegnes ofte online grooming.

(KILDER: CENTER FOR SEKSUELLE OVERGREB, RIGSHOSPITALET, SØRENSEN & SCHRØDER, 2006

FOREBYGGELSE

MEDARBEJDER

Et systematisk arbejde med forebyggelse af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Guldborgsund Kommune har til formål at forhindre, at der sker overgreb. Forebyggelsen sigter samtidig mod at sikre tidlig opsporing af de børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb, og tilbyde dem en kvalificeret indsats, således at følgevirkningerne af overgrebene mindskes.

Med en åben dialog om de tabuer, der er forbundet med vold og seksuelle overgreb mod børn og unge, samt en løbende drøftelse på arbejdspladserne af, hvilke værdier og normer, der former hverdagen og det faglige miljø omkring tilbuddet, skabes en kultur, hvor det er muligt at tale om tegn og signaler på overgreb; både med kollegaer, ledere, forældre, børn og unge.

Forebyggelse af overgreb udfordrer i en række henseender fagpersonernes viden, de organisatoriske rammer samt de personlige forudsætninger og barrierer. I Guldborgsund Kommunes arbejde med forebyggelse af overgreb mod børn og unge fokuseres forebyggelsen på tre forskellige områder: Det personlige område, det organisatoriske område og det faglige område. I praksis spiller disse tre fokusområder tæt sammen.

Forebyggelse på det personlige område:
At være i tvivl og dele denne tvivl med andre er at være professionel.

I Guldborgsund Kommune er det afgørende, at man som medarbejder ved, at man ikke er alene med sin bekymring, viden eller mistanke. Det er således ikke den enkeltes ansvar eller problem, men derimod hele institutionens. Som professionel vil man ofte være i tvivl: Hvor går grænsen mellem børn og unges normale, sunde seksuelle udvikling og adfærd og en grænseoverskridende eller krænkende adfærd?

Det er vigtigt, at man deler sin tvivl med sin leder og sine kollegaer. Selvom den faglige vurdering af en given situation også er forbundet med personlige normer og grænser, er det vigtigt, at tvivlen ikke bliver privat. Tvivl er en vigtig drivkraft i arbejdet med mistanke om overgreb, og den kan være både konstruktiv og professionel. Dialog og åbenhed er to hjørnestene, der kan være med til at sætte en professionel ramme for fagpersonens spørgsmål og tvivl.

Som fagperson kan man således blive forstyrret, når der opstår en mistanke om seksuelle overgreb.

Denne forstyrrelse kan føre til:

Benægtelse (”det kan simpelthen ikke passe”)
Normalisering (”sådan er det vel bare blandt børn og unge i dag”)
Bagatellisering (”det kunne jo have været værre”)
Hjælpeløshed (”der er ikke noget, jeg kan gøre”)
Dramatisering (”det er forfærdeligt, vi må straks gøre noget”)

Ved at skabe faglig opmærksomhed på disse reaktioner og ved at lade dem indgå i den faglige refleksion minimeres risikoen for, at de påvirker fagpersoners reaktioner og handlinger på en uhensigtsmæssig måde. Derved undgår man handlingslammelse – eller det modsatte: Overdreven handletrang.

Som medarbejder har man mulighed for faglig supervision. Den faglige supervision kan:

- give den enkelte mulighed for at ventilere og bearbejde følelser
- skabe mulighed for at integrere relevant faglig viden med henblik på systematisk iagttagelse og analyse
- skabe refleksion over konsekvenserne af alternative tilgange
- finde nye handleveje
- yde støtte og anerkendelse

Forebyggelse er samtidig et ledelsesansvar. Det er derfor vigtigt, at du som medarbejder i Guldborgsund Kommune taler med din leder om en eventuel bekymring, mistanke eller viden.
(KILDE: SISO’S UDGIVELSE ”DEN PROFESSIONELLE TVIVL”, 2014)

ORGANISATORISK

Ud over indhentelse af straffeattest og børneattest på nye medarbejdere, herunder både fastansatte og vikarer, bruges de enkeltes institutioners og tilbuds værdigrundlag samt nærværende beredskab ved ansættelsessamtalen som udgangspunkt for en drøftelse af temaerne vold og seksuelle overgreb.

Derudover har kommunen et koordinerende team bestående af tværfaglige kompetencer. Teamet kan indkaldes, når myndigheden får kendskab til særlig komplicerede sager om vold eller seksuelle overgreb på børn og unge.

KONTAKTER

DAGVAGTTELEFONERNE I MYNDIGHEDEN

Myndigheden tager sig af alle nye henvendelser og underretninger. De har også ansvaret for det tværfaglige samarbejde med skole og daginstitutioner.

Myndigheden kontaktes i forbindelse med akutte sager og kan i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontaktes på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år) eller på **underretning@guldborgsund.dk** – **husk at sende med sikker post**.

SYDSJÆLLAND OG LOLLAND-FALSTERS POLITI

Ring på **114** eller **5531 1448**

KOORDINERENDE TEAM

Det koordinerende team fungerer som et konsulentteam, der kan samles i særligt komplicerede sager, som kræver stor koordinering og planlægning mellem enheder og sektorer. Der er tale om sager, hvor der er brug for en koordineret handlingsplan for den indsats, der skal pågå.
Det er myndigheden, der indkalder ved behov.

Der er tale om et fast team, hvor der samtidig kan indkaldes for sagen relevante fagpersoner samt en repræsentant fra politiet ad hoc. Den leder, der indkalder temaet, vurderer samtidig, om der skal indkaldes ad hoc fagpersoner.

Hvad er det for nogle sager der skal i det koordinerende team:
- Sager med overgreb mellem børn
- Sager hvor SISO er involveret
- Sager med flere familier involveret

Medlemmer af det koordinerende team:
Leder af Børn og Familie, tlf. 2518 0882
Leder af Psykologisk Pædagogisk Center (PPC), tlf. 5473 2950
Leder af Børns Sundhed & Trivsel, tlf. 2518 0043
Leder af Pædagogisk Forebyggelse og Indsats, tlf. 4059 9882
Leder af Unge og Uddannelse, tlf. 2518 0330

PRESSEHÅNDTERING

Ved enhver henvendelse fra pressen henvises til centerchef eller kommunikationsafdelingen.

HVAD SKER DER, NÅR MYNDIGHEDEN MODTAGER EN UNDERRETNING?

AKUTVURDERING

Myndigheden skal inden for 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere, om barnet eller den unges sundhed eller udvikling er i fare således, at der straks skal iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge. Hvis kommunen vurderer, at der ikke er behov for en akut indsats, overgår den pågældende underretning til de øvrige sagsgange for indkomne underretninger.

Lovgivning: *Servicelovens § 155, stk. 2.*

BEKRÆFTELSE

Myndigheden skal senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning sende en bekræftelse herom til underretteren.

Lovgivning: *Servicelovens § 155 b.*

GENVURDERING

I sager, hvor der modtages en underretning om et barn eller en ung, og hvor der i forvejen er iværksat foranstaltninger, skal Myndigheden genvurdere sagen. Genvurderingen skal afklare, hvorvidt underretningen giver anledning til at revidere indsatsen. Som led i genvurderingen skal kommunen inddrage en anden eller andre personer, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen.

Lovgivning: *Servicelovens § 155 a.*

ORIENTERING TIL PROFESIONELLE UNDERRETTERE

Myndigheden skal orientere profesionelle underrettere om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelse eller foranstaltning. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge.

Lovgivning: *Servicelovens § 155 b, stk. 2.*

BRUG AF BØRNEHUS

Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal Guldborgsund Kommune som led i den børnefaglige undersøgelse benytte Børnehus Sjælland i Næstved. I Børnehus Sjælland håndteres som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er behov for et samarbejde imellem kommune, politi og/eller sundhedsvæsen. Det er kommunen, der vurderer, hvorvidt der er tale om en sag, der involverer politi og/eller sundhedsvæsenet. Kommunen bevarer myndighedsansvaret i forhold til barnet eller den unge under hele forløbet i Børnehuset.

BØRNEHUS SJÆLLAND I NÆSTVED

ADRESSE:
Troensevej 10, 4700 Næstved

TELEFON:
5588 3380

HJEMMESIDE:
www.boernehus-sjaelland.dk

SIKKER MAIL:
boernehussjaelland@naestved.dk

Er du myndighedssagsbehandler og har brug for at kontakte os uden for normal åbningstid kan du ringe på akuttelefon: 5588 2959.

ANKESTYRELSEN

Hvis du som underretter oplever, at børne- og ungemyndigheden ikke handler på baggrund af en underretning, skal du først og fremmest tale med din leder, der kan underrette Ankestyrelsen om bekymringen. Reagerer lederen ikke, kan du selv underrette Ankestyrelsen om bekymringen. Ankestyrelsen skal sikre barnets retssikkerhed og undersøge, om kommunens indsats er tilstrækkelig.

Hvis underretningen er så alvorlig, at den ikke kan vente til Ankestyrelsens normale åbningstid, kan du kontakte Ankestyrelsen via akuttelefonen.

Nummeret til Ankestyrelsens akuttelefon er **6189 7379.**

LINK TIL UNDERRETNING OM ET BARN ELLER EN UNG TIL ANKESTYRELSEN:
(Via dette link kommer du til Ankestyrelsens hjemmeside)

www.guldborgsund.dk/ankestyrelsen_underretning

ANKESTYRELSEN KØBENHAVN

Teglholmsgade 3
2450 København SV

Tlf.: 3341 1200.
Mail: ast@ast.dk
Sikker mail: sikkermail@ast.dk

BILAG

LOVTEKSTER

SERVICELOVEN

§ 19, stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et skriftligt beredskab for forebyggelse, tidslig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller.

§ 50. Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

§ 51. Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen under ophold på en institution eller indlæggelse på sygehus, herunder psykiatrisk afdeling. En sådan undersøgelse skal være afsluttet inden 2 måneder efter børn og unge-udvalgets afgørelse.

§ 51, stk. 2. Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen ved benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.

§ 51, stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 og 2 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

§ 153. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

§ 153, stk. 2. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt efter stk. 1, nr. 2, i forbindelse med aktiviteter uafhængigt af deres erhverv.

§ 155 b, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

STRAFFELOVEN

§ 210. Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab.

§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der

1) tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold eller
2) skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en til stand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

§ 219. Med fængsel indtil 4 år straffes den, der er

1) ansat ved kriminalforsorgen, og som har samleje med en person, der er optaget i en af kriminalforsorgens institutioner, og som er undergivet den pågældendes myndighed,
2) ansat ved politiet, og som har samleje med en person, der er frihedsberøvet og i politiets varetægt, eller
3) ansat ved eller tilsynsførende med døgninstitution eller opholdssted for børn og unge, psykiatrisk afdeling, døgninstitution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen.

§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

§ 222, stk. 2. Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

§ 223. Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 223, stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

§ 224. Den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 224, stk. 2. Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

§ 226. Den, der optager pornografiske fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 232. Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år

§ 234. Den, som sælger utugtige billeder eller genstande til en person under 16 år, straffes med bøde.

§ 235. Den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

§ 244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.

§ 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

FORÆLDREANSVARSLOVEN

§ 2, stk. 2. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

TAVSHEDSPLIGT

Forvaltningslovens § 27. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, med hensyn til oplysninger om

1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold og
2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at oplysningerne ikke videregives.

Straffelovens § 152. Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

HANDLEGUIDES

DU KAN TAGE DE 4 SIDSTE SIDER UD OG BRUGE DEM SOM NOTATARK

1 HVIS MISTANKE MOD EN ELLER BEGGE FORÆLDRE / STEDFORÆLDRE

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Tal IKKE med forældrene eller stedforældrene om mistanken
- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra denne medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du **IKKE** er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Tal IKKE med forældrene. I dette tilfælde skal de ikke orienteres om, at der er sendt en underretning til kommunen
- Støt din medarbejder, eventuelt via supervision, i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

TIL EGNE NOTER

2 HVIS MISTANKE MOD ANDRE I BARNETS/DEN UNGES NETVÆRK

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra denne medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du IKKE er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Tal IKKE med forældrene. I dette tilfælde skal de ikke orienteres om, at der er sendt en underretning til kommunen
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

TIL EGNE NOTER

3 HVIS MISTANKE MOD EN ANSAT

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder
- Er det forældrene, som kommer til dig med en bekymring eller en mistanke om et seksuelt overgreb eller vold mod deres barn, kan du bede forældrene om at skrive deres samtaler med barnet ned
- Du skal ikke involvere den kollega, som mistanken er rettet imod
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Tag kontakt til din nærmeste chef eller til det koordinerende team, se side 25
- Informer det pågældende barns forældre. Orienteringen skal koordineres med politiet og Børn & Familie (for børn og unge melllem 0 - 14år) eller Ungeenheden (for unge mellem 15 - 17 år)
- Da der er tale om en personalesag, skal du (i samarbejde med chefen og HR) vurdere, om og hvornår det er relevant at orientere øvrige ansatte, forældregruppe, bestyrelse mv.
- Der er **skærpet tavshedspligt** om den pågældende medarbejder og sagen i øvrigt
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed
- Vær opmærksom på behovet for støtte og omsorg til de involverede personer: Barnet og dets forældre, den ansatte, som viden eller mistanke er rettet mod og de øvrige ansatte, børn og forældre

TIL EGNE NOTER

4 HVIS MISTANKE MOD ANDET BARN / UNG

MEDARBEJDER - DET SKAL DU GØRE:

- Nedskriv, hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne
- Drøft sagen med din leder. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt, og undlad at tolke på disse oplysninger
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen

LEDER - DET SKAL DU GØRE:

- Intern afklaring af mistanke/viden: Vurder sammen med din medarbejder, om oplysningerne fra din medarbejder giver anledning til at underrette kommunen. Vær opmærksom på den udvidede og skærpede underretningspligt

  Hvis du er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Du kan også kontakte det koordinerende team, se side 25.

  Hvis du IKKE er i tvivl, kan du i arbejdstiden (man-ons 8.00 – 15.30, tors. 8.00 – 17.30 og fre. 8.00 – 12.30) kontakte dagvagttelefonen på tlf. **2518 0205** (for børn og unge mellem 0 – 14 år) eller på tlf. **2518 2111** (for unge mellem 15 - 17 år). Uden for arbejdstiden kan du kontakte politiet på **114** eller **5531 1448**.

- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du i samarbejde med myndigheden koordinere, hvornår begge børns forældre indkaldes og/eller orienteres om hændelsen. Det skal gerne ske samme dag
- Ved samtalen med forældrene, skal du orientere om, at der skal indsendes en underretning på hvert af børnene, så de kan få den relevante støtte og hjælp
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen, mens udredningsprocessen foregår i myndigheden
- Fasthold en normal hverdag for barnet/den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give opmærksomhed

TIL EGNE NOTER

GULDBORGSUND

GULDBORGSUND KOMMUNE
CENTER FOR FAMILIE & FOREBYGGELSE
PARKVEJ 37
4800 NYKØBING FALSTER
TLF. 5473 1000
WWW.GULDBORGSUND.DK

2019.11.06